

ASK 2017 november nr. 2

Sagnlandets Venner i Lejre

Tak for i år til alle 191 voksne og de 30 børn

**Mange af os ses nok i en af jule-weekenderne,
og så indkaldes hermed til årsmøde tirsdag d 13 marts 2018 kl 18**

JULE-WEEKENDERNE 2017 - lige om lidt

Der er JULEÅBENT 2. og 3., 9. og 10. samt 16. og 17. december kl. 11-16

**Vi gentager med fornøjelse invitationen til Jer,
både til at komme, og hvis I har lyst, også meget gerne til at hjælpe**

**Vi har brug for mange hjælpere, og I kan stadig melde Jer til hele eller
halve dage**

**Skriv bare en mail til Formidlingsansvarlig Ane Jepsen adj@sagnlandet.dk, hvis du har lyst
til at hjælpe til jul. Skriv kort hvilket værksted du gerne vil deltage i, hvilken dato og
tidsrum du gerne vil komme, og hvor mange du/I kommer. Se mere nedenfor.**

Lidt om hvad der sker

Landbojulen i Sagnlandet blevet et større og større tilløbsstykke for gæster fra nær og fjern og der er stort brug for din hjælp til at bemane de hyggelige værksteder. Det samlende koncept for juleåbent er "jul i gl. dage – perioden ca. 1800 – 1920. Der er travlt til jul, men det er rigtig sjovt, og stemningen er god! Så kom og vær med til julehyggen og få julesved på panden! Der er brug for mange hænder, så alle der har tid og lyst til at give en praktisk og formidlingsmæssig hånd med i juleværkstederne er meget velkomne.

Hvad du kan forvente af os og hvad Sagnlandet af dig?

1) Sagnlandet har juleåbent 3 weekender i træk - alle dage fra kl. 11.00 - 16.00. Du møder op i det værksted du er sat på eller ønsket at være i kl. 10.00 – 16.30 og bliver sat ind i værkstedets opgaver om morgenen. Kan du ikke deltage helt til kl. 16.30 sætter vi også pris på din hjælp i færre timer, men det er vigtigt at du er med fra kl. 10.00 – da vi aftaler dagens opgavefordeling/lærer op værkstedets arbejde fra kl. 10.00.

2) Når du kommer og hjælper ved de beskrevne arrangementer, byder Sagnlandet på gratis sandwich fra kiosken, samt kaffe og the ad libitum. Vi aftaler pauser på skift i de enkelte værksteder, så ingen værksteder lukker pga. pauser.

3) Når du er med til at bemande arrangementerne, bliver du lært op af Sagnlandets trænede formidlere, og det er ikke nødvendigt at du kan en masse historie i forvejen. Du får tilsendt et materiale om jul i dagene op til den første juleweekend, så du kan læse lidt op på historierne og konceptet for de forskellige værksteder. Men der er TRAVLT til jul, så vær indstillet på at være på tæerne og hurtigt komme ind i arbejdet.

2) Hvis du melder dig til at være med i bemanningen til disse værksteder er det meget vigtigt at du har lyst til at snakke venligt med alle slags mennesker hele dagen, at du er lydhør overfor personalets oplæring, samt at du er smilende og imødekommende i mødet med gæsterne og møder gæsterne ligesom du gerne selv vil mødes. Det er også vigtigt at du har en god portion tålmodighed overfor de besøgende børn:)

4) Skriv en mail til Formidlingsansvarlig Ane Jepsen adj@sagnlandet.dk, hvis du har lyst til at hjælpe til jul. Skriv kort hvilket værksted du gerne vil deltage i, hvilken dato og tidsrum du gerne vil komme og hvor mange du/I kommer.

Man kan hjælpe til hele dage eller halve dage. Store børn er velkomne til at komme med og hjælpe til, men husk at vi har travlt, så det er bedre hvis du kommer som almindelig gæst til jul hvis du har små børn med, for du får travlt!:))

Der er brug for hænder i følgende værksteder, og vi kan bruge omkring 10 frivillige pr. juleåben dag

Tinsoldatværkstedet i Huggehuset i Krikkebjerghuse: Her er man i landbodragt og det er udendørs og kan være koldt, så husk skiundertøj, varme mørke støvler og en varm sweater – helst uden mønster. Opgaverne deles mellem dig og personalet og omfatter brændehugning, støbning af tinsoldater, fortælling om tinsoldater, modtagelse af betaling, snak med gæsterne om hvad de kan lave og hvordan de gør det, klargøring af forme med gæsterne, oprydning m.m.

Bolsjeværkstedet i Velkomstcentret: Her er man i sit almindelige tøj, men med Sagnlandets forklæde og nissehue på. Opgaverne aftales også her om morgenen og fordeles mellem dig og personalet. Opgaverne omfatter kogning af bolsjemasse, blanding af bolsjemasse sammen med gæsterne, uddeling af smagsprøver, fortælling om smag, priser og bolsjernes historie, opskrivning af gæsterne på venteliste, modtagelse af betaling, oprydning, instruktion af gæsterne i bolsjefremstilling og pakning i poser m.m.

Hjerte- og nisseværksted i Dragtværkstedet: Her er man også i sit almindelige tøj, men med Sagnlandets forklæde og nissehue på. Opgaverne aftales også her om morgenen og fordeles mellem dig og personalet. Opgaverne omfatter at hjælpe gæsterne til at sy nisser og hjerter af stof, uddeling af stof, tråd og synåle, modtagelse af betaling, modtagelse af gæsterne, oprydning m.m.

Bivoksløseværkstedet i Lille Pot ved Potteriet: Bivoksløseværkstedet bemannes sammen

med Sagnlandets biavler Peter. Også her er påklædningen Sagnlands forklæde og nissehue. Dette er halvvejs udendørs og koldt, selvom vi tænder op i essen – tag mange lang tøj på, varmt fodtøj og godt overtøj, som kan tåle at blive beskidt med. Opgaverne aftales også her om morgenen, men omfatter rulning af bivoksløse med gæsterne, fortælling om lysenes historie, modtagelse af betaling m.m.

Decoupage og keramikværksted i Potteriet: også i almindeligt tøj, men med Sagnlandets forklæde og nissehue. Opgaverne består i at hjælpe gæsterne med at klippe glansbilleder ud,

lime billederne på lerfigurer, træk-ke lerfigurer på snor, fortælle om ler og glansbilleder, modtage betaling mm

*I alle værksteder er der en post til Sagnlandets traditionsrige nissejagt med nissen **Nils** i hovedrollen. Alle medarbejdere og frivillige hjælper gæsterne med at finde posten, hvis gæsterne spørger om hjælp.*

DIREKTE Aftaler om Jule-hjælp i BUTIK og LANDBOHUSE

Sagnlandets Butik og Landbohuse vil også gerne have hjælp – men **I bedes aftale det direkte** med butik (mail til butik@sagnlandet.dk) eller landbohusenes leder Lotte Rask, mail til lra@sagnlandet.dk).

Indkaldelse til årsmøde 2018 med efterfølgende foredrag

Hermed indkaldes til Årsmøde i Sagnlandets Venner i Lejre 13. marts 2018 kl. 18.
Mødet foregår i kulturhuset Felix i Lejre. Dagsorden efter vedtægterne.
Årsberetning findes i dette ASK.

Forslag til diskussion på mødet sendes til formanden senest 1. marts
på svl@sagnlandet.dk

Hvis I har lyst til at stille op til valg til bestyrelsen, er I velkomne.
I bedes sende navn og kontakt info til formanden senest 1. marts, på
på svl@sagnlandet.dk

Vi vil gerne holde en god kontakt til alle Jer Venner og til alle Venneforeningens laug og grupper og alt det andet der foregår.

Vi mødes både i laug og til de store fælles dage, men det vil det være godt med endnu et par medlemmer til bestyrelse og suppleanter. Vi mødes 5-6 gange om året og snakker altting igennem. Sagnlandets direktør og frivillig koordinator er med til møderne. Så kan vi aftale med Sagnlandet og laug og høre om planer og forhold. Det er nyttigt, og spisning bliver det også til.

Efter årsmødet er der kaffe og kage, og så følger som sædvanligt et gratis og åbent **foredrag kl. 19.30** med mere nyt om Kongehallen

Fra stolpehul til kongehal og fra egetræ til bygningstømmer

De fleste kender fascinationen ved at betragte, eller måske endda ligefrem selv finde, en genstand, et monument eller spor i jorden, der viser, at her har mennesker levet før os. For hvordan så mon smykket, redskabet, våbnet, gravhøjen eller bebyggelsen ud som ny, hvordan var brugen, hvorfor lige netop dette udtryk og hvem var i det hele taget menneskene bag, der skabte disse ting for måske årtusinder siden?

Det er en sådan kreativ tankeproces og spændende detektivarbejde som Sagnlandet Lejre pt. arbejder med i projekt "Sagnkongernes Verden". Her er målet bl.a., at genskabe en mægtig halbygning fra yngre jernalder/tidlig vikingetid i fuld skala i Sagnlandet Lejre. Med Sagnkongernes Verden ønsker Sagnlandet at give både børn, unge og voksne "syn for sagn" og oplevelser for både hånd, hoved og hjerte. Et besøg i det kommende Sagnkongemiljø skal give indblik i nordisk mytologi, Danmarks sagnhistorie, datidens hierarkiske samfundsstruktur, brug af naturens ressourcer og godt håndværk.

Udgangspunktet for arbejdet er Lejres spændende sagnhistorie i kombination med de flotte og spændende udgravninger af den sene jernalder og vikingetids imponerende halbygninger, som Roskilde/Lejre Museum har gennemført i Gl. Lejre, herunder en kæmpehal på ca. 60 meters længde dateret til 8. århundrede. Til sammenligning er Rundetårn ca. 35 meter højt! Dengang Kongehallen stod ny og prægtig på sin bakketop i Gl. Lejre, var det den største bygning, der nogensinde var opført i det område, vi i dag kalder for Danmark.

Den enorme hal må vi af økonomiske og sikkerhedsmæssige grunde opføre vha. moderne arbejdsmetoder i samarbejde med bl.a. Bondeskovgård Savværk og deres dygtige skovfolk og håndværkere her i Lejre. Lars Holten, arkæolog og direktør i Sagnlandet Lejre og Palle Nielsen, ejer af Bondeskovgård Savværk, fortæller om, hvordan de sammen med arkitekter og ingeniører arbejder med at analysere og forstå oldtidens bygmestre, og hvordan den enorme hal kan genskabes i praksis under hensyntagen til kvalitet, sikkerhed og økonomi.

Årsberetning med Småt og Stort fra 2017

Der er kommet bidrag til beretningen fra mange i Foreningen og fra Driften og Direktøren.

Vi havde de to indsatsdage som sædvanligt flotte fremmøder, ligeså til årsmøde i Felix og sensommerens årsfest i Mikkels Pavillon, og så sås vi i Sagnlandet overalt og hele sommeren – trods det temmelig umulige vejr. Der kom lige så mange besøgende som i 2016 trods alt, men det indbragte ikke så mange penge som sidste år, så helt godt blev resultatet ikke på den måde.

Bestyrelsen har bestået af Ulla Pinborg (formand), Lilith Andersen, Hans Faartoft, David Zennaro og Lars Holten (Sagnlandet), med suppleanterne Jo Kruse, Henning Harbo, Birgit Green, Tove Binzer og Peter Schneidermann.

Peter Rahbek Poulsen er Sagnlandets frivilligheds koordinator, og revisor og revisor suppleanter er Steen Thyrring og Lis Holde.

I efteråret fik alle Vennelaug og gruppe deres egne visitkort, som de kan bruge til besøgende, som gerne vil mere i kontakt med os. Så må vi se, hvordan de bliver brugt.

En ny måde at bruge PBS på i 2017 gik ikke, som vi håbede. Derfor er vi vendt tilbage til det system vi havde før. NETS og vores udgående koder talte ikke korrekt med hinanden.

Fra Lars og Peter og andre

Sagnlandets direktør og frivilligheds-koordinator Peter Rahbek har roser til Vennerne. Fra deres synspunkt gik årsfesten og indsatslørdagene fremragende, og det bliver år for år en større og større fornøjelse at se, hvordan øvede hænder gør det til effektive og rare dage. Det gælder også alt arbejdet i laug og grupper. Generelt har det derfor igen været et godt år, med stor hjælp fra trofaste venner, men nye Venner må rigtig meget gerne komme til, både yngre og ældre og børn.

Et par ting blev ikke som planlagt. Forsommerens leslåning blev aflyst. Driften slår alle de store arealer i Jernalderen, og ved Landbohusene slog familierne. Der var heller ikke mange, der havde meldt sig. Vi må tænke det igennem til næste år. Vi har leer nok

Ophængning af en ny hestehud ude i Offermosen står højt på ønskelisten. Den der hænger der er indskrumpet og i opløsning. Men vi fik ikke fat i en ordentlig hud i år. Det skal gerne lykkes i 2018.

Årsfesten i august var i år flyttet til Mikkels Pavillon.

Om eftermiddagen kunne vi høre Lars fortælle om fremskridtet med byggeriet af Kongehallen. Vi mødtes ved den 1:1 model af et fag til hallen, der står med baggrund af Videsø. Dimensionerne for træ og bjælker er de rigtige.

Og vi kunne i to hold afprøve de nye små blider eller kastemaskiner

Vi var mere end 60 Venner og ansatte sammen, med et rart nyt band fra Lejre til at spille, mens vi spiste i læ neden for Vikingerne. Forinden havde madholdet været i gang. Salater laves godt i solskin

Og jo, der var plankelaks og helstegt pattegris

Før middagen voksede ved de dækkede borde lige pludseligt en blomstermark op med kæmpestore gladiolusser og solsikker, så store som de mindste rollinger. Ideen var Mikes.

Den seneste fællesdag - efterårets indsatsdag - var til den kolde, fugtige og ikke mindst stormende side (Ingolf blev stormen nævnt), men hverken tilslutning, stemning eller resultater fejlede noget. Lige knap 80 venner og medarbejdere (lidt flere end sidste år) deltog fra morgenstunden, hvor Sagnlandet bød på thebirkes, brød, kaffe, the og gl. dansk, mens dagens opgaver, mål og hold blev gennemgået. Og så gik det ellers løs i alle områder, og der blev nået pænt meget. Se mere om det under laug og grupper. Til aftenens spising (ved Lars og co.) var der også lidt flere end sidste år.

Imens blæsten susede, var der gang i køkkenregionerne. Her fremtryllede et madhold igen en styrkende og velsmagende gryderet, som alle kunne varme sig på kl. 18.00, hvor de mange flittige venner og medarbejdere kunne sætte sig til bords i et smukt opdækket og varmt Velkomstcenter. Opdækningen med grene og blade fra naturen og smukt foldede servietter stod børnene for. Menuen stod på græsk inspireret mad, der bød på Stifado-oksegryde kogt på rødvin, løg og krydderurter suppleret med tzatziki youghurt salat, grønkålssalt med valnødder og granatæble i en vinaigrette/honning dressing, rødkålssalt med valnødder, friske figner og druer vendt i appelsin-ribsgelé marinade samt små ovnstegte kartofler vendt i andefedt og rosmarin. Til dessert lun æblecrumble-kage med irish coffee. Kinderne blusede, og stemningen var høj over en vellykket dag, der blev behørigt sluttet med hyggeligt samvær og god mad og drikke i gode venners lag.

Vi spiser ofte, gerne og godt i Sagnlandet.

Stenalderen

I sommer afholdtes den traditionsrige Athra festival. Vejret var ikke helt med, men de mange forskellige skind og teknikken til at bruge dem var spændende for de besøgende. I vores tid er vi ikke vant til at se de muligheder, der er og var i de vilde dyr omkring os.

På indsatsdagen i oktober var der lukket til Stenalderen, for stormen gjorde det for farligt at færdes derude under de store træer.

Der er også kommet noget helt nyt: en røgeovn fra Neolitikum, dvs fra den nyeste yngste del af Stenalderen.

Der er en lang indfyrrings- og røgkanal op til den åbne ovn med dækkende halvtag.

Ovnen er afprøvet og virker. Halvtaget beskytter ovnen og leder røgen væk, og det skrå tag er fint i regnvejr,

Jernalderlauget

Der har været en smule stille fra jernalderlaugets side i 2017. Der er aflyst et par laugsdage grundet for lille tilslutning, men det er herligt, at der er kommet hele tre nye medlemmer i laugget i løbet af året. Stort velkommen til Niels Erik, Merete og Pia. Men der er naturligvis altid plads til flere, så kom frisk, hvis du har en jernaldermand m/k i maven. Børn er selvfølgelig også velkomne.

På de laugsdage det er blevet til, har vi virkelig formået at lave noget, og der er blevet grillet pølser, byttet røverhistorier, snakket med publikum og knoklet. Og vejret holdt de dage.

Der er også blevet ryddet godt op i hegnet mellem Jernalderen og Stenalderen

I Kristi Himmelfartsweekenden låntes dragter og husgeråd, og landsbyen blev levendegjort efter alle kunstens regler. Her blev klinet en del, også med lidt hjælp fra publikum. Vi mindes især en meget ivrig purk på 4-5 år, hvis forældre havde meget svært ved at overbevise ham om, at han ikke kunne fortsætte med at kaste med hestemøgsblandet ler den hele lange dag.

Ellers nøjedes de fleste gæster med at se til fra sidelinien og takke pænt nej til tilbuddet om deltagelse. Vi var heldige med vejret, og flere lod sig nedkøle i landsbyens sø. Desuden nåede vi at fejre Eriks 10 års fødselsdag på jernaldermanér.

På efterårets indsatsdag nåedes både rejsegilde for hegnshuset, sengetømning (møddingen blev fuld af gammel sengehalm), vinterlukning af lyrer og tjæring af både hegnshuset, vognen og smedjen

Til rejsegildet på Hegnshuset var alle inviteret, og rigtig mange drog derud for at være med. Der blev holdt taler og udgydt mjød af drikkehorn og takket, og så gik de fleste ind, for i røg og trængsel at fingerfiske varme kogte pølser op af gryden i Langhusets mørke .

Vikingerne

Vikingerne har haft susende travlt i denne sæson på det ny etablerede Ravnebjerg! Nye vaner skulle dannes, og svendepølsen blev bestået trods storm, regn og blæst.

Tak for hjælpen i indsatsweek-enderne og i uge 28 med at brødføde alle vikinger. Det var en stor mundfuld. Der har været gang i boderne og madlavningen. Der har været mange deltagere og et hav af besøgende, der blev klogere på afholdelse af årets Ting. Tak også til "Sorøvikingerne" fra Venneforeningen. De var med til at levendegøre pladsen i uge 29. Det er altid hyggelig uge.

Ved årsfesten blev bliden samlet og affyret med Vikingelejren som flot baggrund. Peter opmuntrede, men holdene måtte selv finde ud af at samle og affyre bliden. Der var mange Venner til at trække i op-spændingsrebet, og det var en god fornemmelse at slippe rebet og lade blide-armen svinge kålhovederne næsten 50 m væk. De blev ret smadrede, men forblev spiselige

Indsatsdagen i oktober var besværlig, for den skrappe blæst ville have givet rigtige sikkerhedsproblemer med farligt smældende store teltduge og reb. Men der var gjort meget dagen inden af Driften, og på dagen var der heldigvis så mange Vennehænder, at de 18 telte var pakket allerede kl. 15. Uden problemer. Ikke dårligt.

Sidst i december støbte vi vokslys i Lillepot og tog forskud på juleglæderne. Tak til Sagnlandets biavlør Peter Jung og hans Kone Anita. Det var en skøn, gysende og lysende oplevelse.

I Harpestrengs Have har de talt hvor mange arbejdstimer der er lagt i år. Over 400 timer har de beregnet det til, men så er der heller ikke et ukrudt at se.

Farvehavens bede ved Vævestuen vedligeholdes af de samme Venner. Den er vigtig for plantefarvningen, og skal bruges igen i 2018 ved kurset i plantefarvning.

Mange besøgende bruger god tid og kommer med kommentarer og egne erfaringer og får en god snak, når Vennerne er i haven.

En sommerdag skinnede solen, og det regnede ikke i Harpestrengs Have, men Vennerne havde nu overtøj på alligevel.

Til Harpestrengs Have er de længe ventede bænke lavet og er klar til opsætning af Driften, men vi skåner dem for vinteren, så de vil blive sat op i det nye år. En ekstra krølle på historien om disse bænke er, at de er lavet af samme egetræ som den nye Kongehal bliver lavet af og som pumpen ved Landbohusene nok laves af.

I Harpestrengs Have står der en Lægestokrose. Læs mere under Skumfiduser.

Smedene er efterhånden mange, og der er heldigvis både unge og ældre, og de har haft travlt med mange gøremål

I foråret var der især fokus på selve huset. Væggene skallede en del, og vinduerne trængte til en omgang. Der skal også gøres noget ved udsugningen.

Ellers lyder slagene på ambolten, og den sære sure kulrøg siver ned blandt værkstederne med uregelmæssige mellemrum, og så er der gang i den både i lys og mørke.

Vævestuen og Potteriet har ingen laug, men megen hjælp af Venner til vedligeholdelse af huse og omgivelser.

Snart skal trappen på sydøstgavlen af Vævestuen rives ned, og noget nyt bygges op. Den er ved at være vakkelvorn. Der har også været malehjælp til de mange vinduer i Vævestuen.

Både i Vævestuen og Potteriet stod arbejdet på indsatsdagen som sædvanligt på nedpakning og rengøring. Som de vinduer dog skinner nu, og gulvene er mudderfrie, og der er hugget og kørt brænde ind. Der skal være fyldt helt op til det store rykind til jul. Så kommer der god stemning og masser af nyt julemudder.

Ved Potteriet er omlægningen af staudehaven gået i gang. Det skal blive let at holde uden stauder, men med en række danske buske, som ikke bliver for store, blomstrer pænt og dufter lidt. De er ikke altid så lette at skaffe, så der står huller klar til flere buske til foråret. En stor potentilbusk flyttedes til fra Harpestrængs Have, og der blev lagt en masse løg. Der kommer også løg ved det nye hegn ved Vævestuen til foråret.

Ved Landbohusene har der været mange besøgende. Vennerne mødes regelmæssigt til reparationer og vedligeholdelse og lidt kamp med haven. Den skal lægges om og forenkles.

Der har gået en intelligent og selvrådig ged derude, som mange har mødt. Den var somme tider i tøj og nød at få en gren med blade tilbudt.

Den høje træpumpe var efterhånden ved at rådne. Den er blevet skilt ad og målt og fjernet, og brøndhullet sikret med brædder og sten. Nu forberedes en ny lignende Pumpe – 170 cm over marken og et stykke under dækslet, og nedenunder det så selve indsugningen.

Der satses på samarbejde med smedelaugene om beslagene. Træstammen kommer fra Bondeskovgårds savværk, og pumpen købes.

Ved indsatsdagen i oktober skulle der pakkes ned, men samtidig forberedes til jul. Der var allerede ordnet meget derude omkring Hørhavehuset, fordi Nordisk Film lige efter efterårsferien var begyndt optagelser til filmen *Et bedre liv* om livet i 1800 tallet, blandt andet med Ghita Nørby. Filmoptagelserne foregik flere steder i Sagnlandet, også i søen ved Videsøhus, og de blev først færdige godt ind i november. Driftens folk havde mange finurlige ekstraopgaver og meget lange arbejdsdage, for en del optagelser foregik til sent efter mørkets frembrud. I efteråret have Vennerne fået en mail om optagelserne, hvor man kunne melde sig som statist. Dele af filmens optages også andre steder på Sjælland.

I butikken har Vennerne også hjulpet til, især med slag af kød og pølser i f.eks. efterårsferien og jule-weekenderne. Det bliver til megen snak, når de besøgende køber ind - mest, når de er ved at gå hjem.

Da Danmark blev til – Danmarkshistorien på DR1

Serien blev virkelig god, sjov og alvorlig med meget forskellige afsnit. Der var et fint afsnit som brugte scener fra Sagnlandets egen stenalder og rigtig mange dragter, som Sagnlandets ansatte og Venner har hjulpet med til at lave. Nu bruges filmene også i skoler. Roser til Sagnlandet.

SKUMFIDUSER

Skumfiduser eller marshmallows kan købes alle vegne, og mange laver dem selv efter forskellige opskrifter. I Harpestrangs Have står Lægestokrosen, som det hele begynder med. Det er en lang og indviklet historie, med flere plantearter indblandet.

Lægestokrosen er en urgammel lægeplante, med stor global udbredelse og vid anvendelse til f.eks. sårbare slimhinder (hals, mave). Ekstrakt af Lægestokrosens rod bruges også til at give gelatine-virkning og aroma smag til skumfiduser eller marshmallows sammen med sukker mm.

Et skumfiduspatent blev udstedt for ca. 80 år siden i USA, og der opstod det første kæmpe industriprodukt. Nu laves fiduser på mange måder med sukker, gelatine/husblas, æggehvinder, aromaer. Der er mange forskellige opskrifter på Internet, og mange slags at købe, i mange pastelfarver.

De spises som de er, eller de grilles, også i Båldalen hos os. Grillningen gør, at skumfiduserne karamelliserer på overfladen og smelter indeni. Skumfiduser blev brugt til en

berømt test i 1960'erne, der viste, hvor meget selv-kontrol børn har, når de skal sidde alene overfor nogle fiduser uden at måtte tage af dem. Nogen har kontrol, andre slet ikke.

Udtræk blev også brugt som aroma til altea-bolcher. Alteasmagen bruges desuden i Earl Grey Te. Nu fås aromaen mest fra bergamotteolie, der udvindes af en citrus frugt, Citrus aurantium ssp. bergamia, en underart af Pomerans. Earl Grey navnet stammer fra jarl Charles Grey, der var premierminister i England for næsten 200 år siden, og som fik en te med den særlige aroma som gave og blev meget glad for den. Det er der også mange historier om.

Lægestokrosens videnskabelige navn er Althea officinalis. Den tilhører katostene (Malvaceae=mallow), der ofte gror på fugtige steder. Derfor det engelske ord *marsh*. I Danmark vokser Lægestokrose også vildt, især i Øst-Danmark. Men den er sjælden og regnes om sårbar på den danske Rødliste over truede planter. Den må derfor ikke gerne plukkes eller graves op. Den gammeldags store bonde-stokrose har vi ved de gamle huse i Sagnlandet.

Vi ses i 2018

Årsmøde og foredrag (indkaldelse foran i dette ASK)

Forårets Indsatsdag

Årsfest (selv hvis det falder sammen med Ledreborgs koncert)

Efterårets indsatslørdag

tirsdag d. 13. marts kl 18

lørdag d. 7. april kl. 9

lørdag d. 18. august

lørdag d. 27. oktober kl.9

Kursus i plantefarvning – sommeren 2018

Der holdes kurser i plantefarvning igen i 2018. Der er fastsat to datoer, indtil videre. 25-27 juni og 2-4 juli. Der er plads til 12 deltagere på hvert hold.

I får indblik i vore forfædres fantastiske farveunivers og lærer at farve med planter og andre naturmaterialer med udgangspunkt i historiske farveopskrifter.

Vær med til at farve uldgarn med gamle, velkendte farveingredienser som krap, vau, birk, indigo, cochenille og valnød.

Tre dages undervisning fra kl. 9.00 til 16.00. KURSUSPRIS: 1999 kr. Tilmelding via formularen på hjemmesiden.

OBS: Tilmeldingen er først endeligt gældende, når forudbetalingen er registreret, og kursuskontrakt er underskrevet og returneret. Du modtager en bekræftelse pr mail.

TID OG STED.

Kurset er tiltænkt begyndere og varer 3 dage. Undervisningen finder sted ved Farver

Laden i Sagnlandet Lejre, fra kl. 9.00 til 16.00 hver dag. Kurset afholdes på følgende dage 25.-27. juni, 2.-4. Juli. På kurset får du viden og erfaring, en farvecirkel med farveprøver, et opskrifthæfte, en dyrkningsvejledning til udvalgte planter og et sæsonkort til Sagnlandet Lejre.

Mere info og tilmelding finder I på hjemmesiden

<http://www.sagnlandet.dk/du-hoester-hvad-du-saar-plantefarvningskursus-i-sagnlandet-lejre-2018/>

Fria Gemynthe, Tekstilformidler

Gavebidrag i 2018

Tak for alle de frivillige bidrag vi fik i 2017. Vi havde dem i hus før sommerferien. Rekord. Vi kommer til Jer igen om bidrag i 2018 efter årsmødet. Det er ret spændende, hvad politikerne fremover bestemmer om bidrag og momsfritagelse for almennyttige organisationer. *Lars Holten, direktør*

Medlemskab og kontingent for 2018 –

I kan godt melde Jer til for 2018 allerede nu, også nye medlemmer

Vi forventer en lille smule højere medlemspriser efter årsmødet i marts 2018

Medlemskab. Man bliver medlem af Venneforeningen, når man har betalt kontingent. Der skal betales for hver person særskilt (ej børn 0-2 år) med opgivelse af navn, adresse og e-mail. Opgives ingen e-mail til en husstand, sendes al information med posten.

Prisen er indtil årsmødet 2018 200 kr. for voksne og 100 kr. for børn fra 3 til 11 år.

Alle får et personligt medlemskort. Det sendes til alle med posten, når Sagnlandet har registreret Jeres betaling. Vi håber, at mange af Jer når at betale inden sommerferien 2018. Vi rykker Jer ikke, men efter Sankt Hans sender vi ikke mere Flyve ASK og ASK, før I venligst har betalt. Betaling efter efterårsferien gælder for 2019.

Tilmelding til Venneforeningen finder I på

<http://www.sagnlandet.dk/meld-dig-ind-i-sagnlandets-venner-i-lejre/>

Vi stræber efter, at alle på samme adresse (samme husstand) kun får et eks. af Flyve ASK og ASK med posten eller til en e-mail adresse. Vi bruger post-adressen og mail adressen på Jeres tilmelding. Hvis der er flere separate tilmeldinger og forskellige e-mails for voksne på samme adresse, får de dog mail til hver mail. Børn med angivet egen mail adresse får også e-mails. Når I har forskellig adresse, men bruger samme mailadresse, sender vi kun den person, der har betalt. Vil I gerne have det anderledes, skal I bare skrive, fortælle eller maile os på svl@sagnlandet.dk

Man kan betale på flere måder

Betaling med Netbank med betalingskode: +73 <86214768>

Der skal laves en *særskilt betaling for hver*, der skal have et medlemskort. Sagnlandet får gennem betalingen oplyst navn og adresse på betaleren. Under meddelelser skrives: navn, e-mail adresse.

Direkte i en bank. Bed venligst banken om at anføre de samme oplysninger som for Netbank (navn, adresse, e-mail). Bank konto er Nordea Roskilde Reg. nr: 2280, Konto: 4384950707. Der skal betales *særskilt for hver person*.

Betaling med PBS

*Via Sagnlandet: I sender alle de relevante informationer til svl@sagnlandet.dk, hvorefter vi opretter jer i PBS: Navn / Navne, Adresse, Postnummer, By, Telefon, E-mail

*Gennem Jeres egen bank direkte: Her skal I dog kontakte os først for et medlemsnummer på svl@sagnlandet.dk. Det bruges som Kundenummer til PBS. Informationer til banken: PBS-nr, Kundenummer, Debitorgruppe (er altid =00001)

I **butikken** kan I udfylde en papirblanket med navn *for hver person*, og betale direkte. Gem kvitteringen (bon'en) og tag den med, til I har fået sæsonkortet tilsendt.

Tilmeldingsblanket kan downloades **fra hjemmesiden** www.sagnlandet.dk. Gå til *om Sagnlandet* foroven og til *Venneforeningen*

Sagnlandets Venner SVL 2018 – kontakter og dage

Laug og grupper holder normalt **laugsdage den anden lørdag hver måned**, men det er bedst lige at checke. Der kan være nogle tomme dage om vinteren

• Stenalderlauget	Kontakt Liliith G. C. Andersen	liliith_gca@hotmail.com
Facebook:		Sagnlandet Lejres Stenalderlaug
• Jernalderlauget	Kontakt Mette Bendsen	jernalder@sagnlandet.dk
Facebook:		Sagnlandet Lejres Jernalderlaug
• Vikingelaugget	Kontakt Jutta Eberhards	vikinger@sagnlandet.dk
Facebook:		vikingelaugget Ravnebjerg
• Landbohusene	Kontakt Kaj Nielsen	landbohuse@sagnlandet.dk
• Harpestrengs Have	Kontakt Birgit Green	harpestreng@sagnlandet.dk
Hjemmeside		http://harpestrengshave.dk
• Smedelaugget	Kontakt Andreas Oster	smede@sagnlandet.dk
Facebook:		sagnlandetssmedelaug

Ønsker du at blive medlem af et laug eller gruppe, bedes du selv kontakte dem. Gå ud til dem på en laugsdag og få en snak.

Vil du møde mange Venner på en gang og se, hvad du har lyst til at være med i, så kom til en af de fælles Vennedage, for eksempel indsatsdagene og årsfesten.

Fælles Vennedage

Årsmøde og foredrag

tirsdag d. 13. marts kl 18

Forårets Indsatsdag

lørdag d. 7. april kl. 9

Årsfest (uanset at det kan falde sammen med Ledreborgs koncert) lørdag d. 18. august

Efterårets indsatslørdag

lørdag d. 27. oktober kl.9

Oplysninger om Venneforeningen findes på Sagnlandets hjemmeside

www.sagnlandet.dk/ under *om Sagnlandet* foroven. Du kan maile til foreningen og til formanden Ulla Pinborg på svl@sagnlandet.dk

Sagnlandets eget Nyhedsbrev.

I kan tilmelde Jer på <http://www.sagnlandet.dk/nyhedsbrev/>